

Algemene Rekenkamer
T.a.v. drs. A.P. Visser, President
Lange Voorhout 8
2500 EA 's-Gravenhage

Turfmarkt 147
's-Gravenhage
www.rijksoverheid.nl
www.facebook.com/minbzk
www.twitter.com/minbzk
[www.linkedin.com/company/
ministerie-van-bzk](https://www.linkedin.com/company/ministerie-van-bzk)

Kenmerk
2020-0000720307

Uw kenmerk
200008002 R

Datum 22 december 2020
Betreft Conceptrapport 'Aandacht voor algoritmes'

Geachte heer Visser,

Hartelijk dank voor uw rapport 'Aandacht voor algoritmes', als resultaat van het interdepartementaal onderzoek naar algoritmes binnen de rijksoverheid. Vanuit mijn coördinerende verantwoordelijkheid op het gebied van ICT binnen de Rijksdienst bied ik u deze reactie aan, mede namens mijn collega's.

Uw conclusies worden herkend:

- binnen de rijksoverheid is veel aandacht voor het beperken van de privacy risico's voor de rechten en vrijheden van betrokkenen die een rol spelen bij algoritmes;
- u heeft vastgesteld dat automatische besluitvorming alleen plaatsvindt bij algoritmes die eenvoudige administratieve handelingen uitvoeren, zonder enige impact voor de burger;
- vastgesteld is dat de complexe geïnventariseerde algoritmes niet zelf besluiten nemen, maar de uitvoerende functionarissen nadrukkelijk betrokken zijn bij deze besluiten;
- vastgesteld is dat algoritmes voor een onafhankelijk controleur als de Algemene Rekenkamer geen black box zijn: de AR heeft de algoritmes kunnen bekijken en beoordelen;
- onderzocht is wat die algoritmes nu precies wel en niet doen, uw bevindingen dragen bij aan het demystificeren van algoritmes.

Reactie aanbevelingen

Uw aanbevelingen dragen bij aan verbeterde dienstverlening naar de mensen waar de overheid voor werkt en de daarvoor ingerichte werkprocessen.

1. "Uniformiteit en eenduidigheid van begrippen en kwaliteitseisen."
Aan een eenduidige gemeenschappelijk taal en concrete kwaliteitseisen voor algoritmes wordt gewerkt via onder meer de kennisbundeling en het gestructureerde overleg van de Nederlandse Digitaliseringsstrategie (NDS). Een verkenning is uitgevoerd, in samenspraak met de minister voor Rechtsbescherming en de staatssecretaris van EZK, die onder meer heeft

gekeken naar het voorkomen van fragmentatie, de normering van toezicht en het betrekken van publieke en private kennis. De Tweede Kamer is ten tijde van uw onderzoek geïnformeerd¹ en heeft de resultaten van de verkenning besproken met meerdere bewindspersonen. In deze actie is het zaak een goede balans te zoeken in meerwaarde van rijksbrede eenduidigheid t.o.v. specifieke invullingen per departement en uitvoeringsorganisatie.

2. "Geef de burger inzicht in de toepassing van het algoritme en geef aan waar zij terecht kunnen als ze vragen hebben."
De opgestelde richtlijnen voor het gebruik van algoritmes door overheden worden verder aangescherpt en geëvalueerd. Daarnaast wordt een model ontwikkeld voor een impact assessment met betrekking tot algoritmes en mensenrechten. Zowel nationale als Europese wetgeving geeft inzicht in de toegepaste voorspellende of voorschrijvende algoritmes.

In uw rapport wordt Syri als voorbeeld genoemd. Op pagina 5 van dit rapport wordt aangegeven dat het systeem Syri binnen de overheid (door het UWV en de Belastingdienst) werd gebruikt om fraude op te sporen met algoritmes. Omdat deze passage de indruk wekt van een breed en generiek gebruik van Syri in het reguliere toezicht, wordt er aan geacht de context en het gebruik van Syri te verduidelijken. Syri is een systeem voor vergelijking van gegevensbestanden van verschillende overheidsorganisaties (zowel centraal als decentraal) op grond van de Wet Suwi, dat is ingezet in een beperkt aantal specifieke samenwerkingsprojecten op het terrein van voorkoming en terugdringing van belasting- en socialezekerheidsfraude, overtredingen van arbeidswetgeving en daarmee samenhangende misstanden.

3. "Leg afspraken omtrent de inzet van algoritmes vast en richt de continue monitoring goed in."
Afspraken omtrent de inzet en monitoring van algoritmes zijn door de intensieve samenwerking van diverse departementen verder vorm gegeven. Concreet resultaat hiervan zijn onder meer het Strategisch actieplan voor kunstmatige intelligentie, een beleidsbrief publieke waarden en waarborgen tegen data-analyses door de overheid.
4. "Draag zorg voor een vertaling van het toetsingskader naar hanteerbare kwaliteitseisen voor algoritmes."
Het kabinet werkt met de Algemene Rekenkamer en de Auditdienst Rijk aan een vertaling van het toetsingskader naar hanteerbare kwaliteitseisen voor algoritmes. Bij artificiële intelligentie (AI) algoritmes moet ook de betrouwbaarheid en kwaliteit van data worden meegenomen, omdat AI-algoritmes gebruik maken van data. Dit borgt het kabinet met een aanpak via een agenda en projectgroep om de input van de verkenning en het

---

¹ Kamerstuk TK 35212, nr. 5 d.d. 15 oktober 2020

rekenkameronderzoek, zowel bij de ontwikkeling als de uitwerking, mee te nemen en een breed gedragen agenda op het terrein van normering en toezicht op algoritmen te realiseren. Een nadere analyse is hierbij nodig naar de mogelijke gevolgen voor administratieve belasting en uitvoerbaarheid bij (decentrale) uitvoerders en de samenhangende benodigde implementatietijd met respect voor bestaande structuren en de autonomie van de departementen en uitvoeringsorganisaties.

5. "Betreuk meerdere disciplines al bij ontwikkeling van algoritmes."
Het betrekken van meerdere disciplines is de norm bij de ontwikkeling van beleid, wetgeving, uitvoerende processen en daaruit volgende algoritmes en het toezicht daarop, conform het integraal afwegingskader. De basis voor de in te zetten instrumenten, algoritmes of anderszins, wordt bij wet bepaald en dient te werken binnen het afgesproken kader. Een ideale mix van disciplines voor dergelijke (ontwikkel)processen blijft echter maatwerk, afhankelijk van beschikbare capaciteit, middelen of tijd.
6. "Draag zorg voor het inzicht hebben en houden in het functioneren van de IT General Controls."
Voor de werking van reguliere systemen als ook algoritmes is het functioneren van de IT General Controls van belang. Mogelijke additionele rapportagewensen of audit verklaringen dragen bij aan inzicht en controle bij de verantwoordelijke opdrachtgever en eigenaar. Met parallelle acties wordt ook het inzicht vanuit de CIO-kolom versterkt. De dynamiek vraagt echter ook om de balans in ogenschouw te houden tussen controle instrumenten en de organisatorische of administratieve belasting die hierbij gepaard gaat.

Met het door u ontwikkelde toetsingskader heeft u een drietal algoritmes in de praktijk getoetst. De bevindingen zijn veralgemeniseerd. Ik wil daarbij als kanttekening plaatsen dat dit minder recht doet aan voorbeelden van kwalitatief hoogwaardig gebruik van algoritmes binnen de rijksoverheid, waarbij ook ethische voorwaarden als organiserend principe worden gehanteerd.

Naast het belang van bescherming van de rechten en vrijheden van burgers zal, mede vanuit het oogpunt van toezicht, nader inzicht moeten worden verkregen in de experimenteeruimte voor departementen en uitvoeringsorganisaties op het gebied van de inzet van algoritmen, waarbij zowel de (uitvoerings)praktijk als toezichthoudende organisaties van elkaar kunnen leren.

Zoals u ook aangeeft in uw rapport is de samenwerking geïntensiveerd, mede dankzij de denksessie van 22 september 2020 waarbij de departementen en externe experts deelnamen met de rekenkamer en de ADR.

Datum
22 december 2020

Kenmerk
2020-0000720307

Ik dank uw rekenkamer voor het onderzoek en de bijdrage om hiermee het begrip van en over algoritmes te vergroten. Daarmee zal verder gewerkt worden aan verbeterde dienstverlening en beleidsuitvoering vanuit de rijksoverheid.

Hoogachtend,

De staatssecretaris van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,

drs. R.W. Knops